

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Regulacija učiteljskih plač.

Poročal na XX. glavni skupščini „Zaveze“ v Gorici
Anton Pesek.

I.
Letos obhajamo jubilej: šestdesetletnico vladanja cesarja Franca Jožefa I. Presvetli vladar je odločil, naj se praznuje ta jubilej z dobrotami za otroke. Ta želja sivolasega jubilarja je naša v avstrijskih narodih obilen odziv. „Vse za otroke!“ to je danes deviza, in vsi hite, da z ustanovljanjem društev, z ustanovami itd. pospešujejo varstvo in odgojo otrok.

Vesel pojav je to v življenju ljudstva, in presvetli vladar si je z iniciativo, ki jo je dal, postavil najlepši spomenik, ki bo pričel še poznim rodom o njegovi plemenitosti in ljudomilosti, ker bo obrodilo to gibanje trajnih, resnično dobrih uspehov za ljudstvo.

To gibanje „Vse za otroke!“ pozdravljamo s toliko večjim veseljem, ker upamo, da privede vodilne kroge in ljudstvo do tega, da bodo posvečali vzgoji mladine večje zanimanje nego so ga doslej. Mogoče, da izgine indolence, ki, žal, vlada sedaj do vzgoje ljudskih mas in torej tudi do ljudske šole in mogoče, da izgine tudi tista onimoznost napram učiteljstvu in njegovim tako upravičenim zahtevam.

V Avstriji se na vzgojo, na pravo vzgojo mladine polaga, žal, še vse premalo važnosti. Ne le da marsikateri posestnik bolj skrbi za rejo živine nego za vzgojo svojih otrok, posvečujejo izobraženi in celo visoki krogi večje zanimanje in večjo skrb gojitvi eksotičnih rastlin, dresuri psov in konj kakor po izobrazbi ljudstva in vzgoji mladine. Vlada se bolj briga

„kako odpravljajo se ovcam garje, preganjajo ušvim glavam guide . . .“

kakor pa, kako bi se vzgojili iz mladine izobraženi državljani; vlada bolj skrbi za morilno orožje kakor za učne pripomočke itd., a javnost se bolj zanima za kak slučaj Tosselli ali pa za kak proces Moltke-Harden nego za prosveto narodov.

Ni čuda, da smo na robu propada gospodarskega in moralnega, ko vladajo tako napačni nazori.

Človek je najdragocenejša reč, in da se njega neguje in

plemeniti, se ne sme štediti ne s trudom ne s sredstvi, zakaj človek je krona stvarstva, kras domovina. Pa za takšno edino pravo naziranje smo v Avstriji še premalo — demokratski, človek kot tak še nima veljave, temveč veljavo imajo le naslovi in bogastvo.

Zaradi napačnih nazorov, ki še vladajo pri nas, trpi predvsem ljudsko šolstvo in učiteljstvo. In srečno smo prijadrili tako daleč, da je ljudsko šolstvo izročeno na milost in nemilost sovražnikom izobrazbe, učiteljstvo pa behajo kruti bedi v naročje.

Imamo sicer že 39 let državni šolski zakon, ki ga imenujejo celo biser avstrijskih postav, a kakor ni nič popolnega na svetu, tako ima tudi ta biser svoje pege in pomanjkljivosti. Točka 55 tega zakona sicer določa, da morajo biti plače učiteljstva tako odmerjene, da more „prost od zavirajočih postranskih poslov svojo moč posvetiti šoli in svojo rodovino krajevnim razmeram primerno preživljati“. Osnovatelji državnega šolskega zakona so ga krasno zamislili, a naredili so račun brez krčmarja — deželni zborov, ki so jim naložili skrb za učiteljske plače.

Kako so deželni zbori izpolnjevali in umevali § 55. drž. šol. zakona, jasno priča — beda učiteljstva.

Beda v pravem pomenu besede vlada v naših vrstah, in četudi jo prikrivamo na zunan, kolikor se da, da si ohranimo toli potrebni ugled, vendar je že celo nastala prislovica: „Ubog je kot ljudski učitelj“.

Draginja raste od dne do dne, potrebno je bilo, da so se vsem stanovom zvišale plače. Duhovniki, ki nimajo rodovine, imajo pa sicer bero in pristojbine, so dobili od države milijone; uradnikom, ki imajo sicer večje plače nego učiteljstvo, so se regulirale lani plače in še celo služabnikom, ki nimajo študij in ne mature, so se zvišale plače tako, da imajo več nego učitelj. V marsikaterem kraju ima ne le državni, temveč tudi šolski, občinski sluga lepše dohodke ko učitelj. Častniki imajo sicer boljše plače kakor uradniki, in vendar je pereče dnevno vprašanje, da se oficirjem draginji primerno zvišajo plače. Rokodelci so podražili svoje izdelke; advokati in zdravniki so povišali svoj tarif; le učiteljstvu ne marajo deželni

zbori regulirati plač, ter jih odslavljajo kot nadležne berače.

Statistični urad na Dunaju izkazuje 55.479 učnih oseb na avstrijskih ljudskih šolah, od teh jih ima

2062 oseb manj kot 600 K plače,
19.613 „ od 600 K do 1200 K plače,
20.110 „ 1200 „ 2000 „ plače
in le 13.694 oseb ima nad 2000 K letnih dohodkov!

Štiri petine vsega učiteljstva ima [manj kot 2000 K in skoraj polovica vsega učiteljstva manj kot 2000 kron. In s tako beraško plačo naj izobražen mož, ki je dovršil učiteljske, napravil maturo in usposobljenostni izpit za meščanske šole, preživlja sebe, svojo družino, si naj kupuje sredstva za nadaljno izobrazbo, naj daje študirati svojo deco ter naj plačuje še narodni in stanovski davek.

Podatkov o posameznih deželah ne bom navajal — bilo bi preobširno — pač pa moram naglašati, da spada slovensko učiteljstvo — izvzemši Tirolsko in Galicijo — med najslabše plačano avstr. učiteljstvo.

Ne le, da je temeljna plača učiteljstva povsod prenizka, je tudi avanzma pod vsako kritiko. Kako hitro se višajo dohodki uradnikom in častnikom (triletnice), a učitelj mora po pet let čakati, da dobi borih 200 ali na Kranjskem samo le 80 K starostne doklade. Ne vstejejo se mu pa proviziorna leta in podučiteljska se štejejo na Štajerskem tri le za eno. Žandarjem n. pr. se pa štejejo tri službena leta za štiri in vstejejo se jim tudi vsa vojaška leta.

Imeti mora učitelj 40 definitivnih službenih let, da dobi polno penzijo, a ti, ki jo doživijo, so redki, ker smrt ima v vrstah učiteljstva bogato žetev.

Ker je beda naš vsakdanji gost, zato bo-leha toliko učiteljev in učiteljic. Naporno delo v šoli že izčrpa naše moči, ker nas pa čakajo doma moreče skrbi za vsakdanji kruh, ni čuda, da klone duh in telo onemaga. Gospoda moja, če prebirate „Učit. Tovarisa“, se uverite, da je ni številke, da bi ne bilo nekrologa v nji, da celo po 2 in 3 so. In večinoma jih pobere smrt, ko pravimo, da so bili v najlepši dobi. To go-

vori glasen memento vsem, predvsem pa tistim, ki nočejo vedeti, da je pritriganje zaslužnega plačila vnebovpijoč greh.

Naporno delo in naša beda sta krivi, da jih toliko in toliko mora na dopust. N. pr. na Štajerskem se je lani izplačalo za nadomeščenje obolelih učiteljev in učiteljic 200.000 K. Gospoda, to je velika vsota, a stokrat večja je beda učiteljstva, o kateri priča ta vsota. — Za izboljšanje plač štajerskemu učiteljstvu, da so se pomaknile šole iz III. v II., ozir. iz II. v I. plačilni razred, je dovolil lani štaj. deželni zbor le 50.000 K. Ni rad dovolil tega, a štirikrat več, namreč 200.000 K je moral dati, ker jih je izprešala iz deželne zakladnice beda učiteljstva. To dejstvo samo že govori, kako krivičen je sedanji sistem, ki hrani tam, kjer bi moral dati, a štirikrat več mora potem dati tam, kjer bi mu sicer ne bilo treba.

In tako je tudi v vseh drugih deželah slavne Avstrije. Ker nam z zdravim nočejo dati, jim bolezen siloma vzame. Koliko eksistenc pa se s tem ugonobi; marsikateri obitelji se oropa reditelja, marsikateremu otroku skrbnega očeta in ljubečo mater, zapuščene sirote pa hirajo v pomanjkanju. Koliko gorja bi olajšali, koliko solz utrli, ko bi deželni zbor teh 200.000 K radevoljno dal za izboljšanje učiteljskih plač. Ker bi bilo učiteljstvo rešeno bede, bi si lahko privoščilo tečnejšo hrano, okrepilo bi si telo, dušo, razbremenilo morečih skrbi in manj bi bilo bolnikov, manj nekrologov kot jih je. Pa za nas nimajo src!

II.

V dežele smo izgubili zaupanje in obračamo se do države. Dežele so baje uboge, a država ni imela lani nič manj ko 146 milijonov kron prebitka. A tudi dolžnost države je, da nam pomaga, saj ji vzgojujemo zveste državljane, saj si je pridržala vrhovno nadzorstvo nad ljudskim šolstvom, zatorej pa tudi naj plača.

Bridke izkušnje so učiteljstvo izmodrile. S samo določbo, da naj bodo plače učiteljstva tako odmerjene, da more „prost od zavirajočih postranskih poslov svojo moč posvetiti šoli in svojo rodovino krajevnim razmeram primerno preživljati“, učiteljstvu ni

LISTEK.

Bosna in Hercegovina.

Sedaj, ko spadata ti dve deželi k naši državi, je potrebno, da si ju nekoliko natančneje ogledamo ter se seznanimo z razmerami, ki vladajo tamkaj.

Bosna.

Obseg: 51.027 km². Prebivalstva po štetju 1895. leta je 1.591.036, od teh je Srbov 673.246, katolikov Hrvatov 334.142, mohamedancev 548.632, judov 8213, protestantov 3596.

Za leto 1904 pa je prebivalstvo proračunjeno na 1.737.000. Albancev je 30 tisoč.

Zemlja je gorata, prepredena od pogorskega sestava Dinarskih Alp; dočim najdemo

v srednji Bosni palezojski skrilj skupno s posebnimi triaskimi zalomi, imamo v Hercegovini triasko, juraško kredasto in vapneno cono, večkrat celo do 2000 metrov višine; na jugovzhodu Bosne prevladuje mezozojski apnenec. Najvišja gora je Maglič na ernogorski meji (2397 metrov). Glavne reke so Sava na severu z Uno, Vrbasom, Ukrino, Bosno; na vzhodu teče Drina. Rude nahajamo sledeče: rjavi premog (484.000 t leta 1804), železna ruda (137.540 t), mangan 1140 t; izdelalo se je sirovega železa 1904. leta 47.678 t za tri milijone kron.

44 odstotkov zemlje je gozdnate, 17 odstotkov pašnikov in travnikov, 25 odstotkov obdelane zemlje. Pridelalo se je leta 1904 pšenice 1.13 milijonov q, rži 0-09 mil. q, ječmena 0-76 mil. q, ovsa 0-56 mil. q, krompirja 0-67 mil. q, koruze 1-65 mil. q, vina 0-01 milijonov hl.

Živine je bilo 1859. leta 233.322 konj, 1.416.394 govede, 1.447.049 koz, 3.230.720 ovac, 662.242 prešičev.

Tobačna industrija je velika, ravnatoke sviloreja; žita se precej izvažajo, ravnatoke lesa, suhih čespej in slivovke (1904. leta 47.826 ton v vrednosti 9.995.764 K).

Cest je 2465 km, železnic (leta 1905) 2418 km, brzozajnih žic (leta 1904) 2989 km. Leta 1904 je bilo 64 brzozajnih postaj, telefonske proge so dolge 175 km. — Pošta je leta 1904 odposlala 15.847.673 pisem, 4.382.210 tiskovin in časnikov.

Kar se socialne razvrstbe tiče, je posestvo večidel v rokah begov, to je pomohamedanjskega slovanskega plemstva, in ag. Kristijani, Srbi in Hrvatje so večinoma kmetje, ki morajo z begom skleniti najemniško pogodbo. Pod turskim vladarstvom je Bosna bila razdeljena v sedem kajmakalikov: Sarajevo, Travnik,

Bihač, Banjaluka, Dvornik, Mostar in Novibazar, vsak kajmakalik pa v okrožja nahije ali kaze. V kajmakaliku je gospodoval kajmakam, v nahajah müdir. Provincijo je upravljal vali. Pod avstrijsko upravo se je dežela razdelila v pet okrožij: Sarajevo, Banjaluka, Bihač, Travnik, Tuzla in 43 okrajev.

Deželni proračun je leta 1906 znašal 51.681 milijonov potrebščin in 56.048 milijonov pokritja, torej 4307 milijonov preostanka.

Hercegovina.

Hercegovina šteje eno okrožje (Mostar), obsega 9119 km² in ima 219.511 prebivalcev. Od teh je 56.135 mohamedancev, 74.889 pravoslavni Srbov in 88.188 Hrvatov katolikov. Glavna reka je Narenta, stolno mesto Mostar.

pomagano, ker ni sredstva, ki bi naj dežele prisilili, da bi to določbo tako umevale, kakor bi morale. Torej pa učiteljstvo prosi in zahteva, da se interpretacija § 55. državnega šol. zakona zakonitim potom uveljavi, in sicer na ta način, da državni zbor sklene naslednji pristavek: „Kot minimalni dohodki imajo veljati isti dohodki, ki jih imajo državni uradniki pri plači in penziji vsakokratnega 11., 10., 9. in 8. činovnega razreda.“

Regulacija plači učiteljstva v tem smislu je postulat pravičnosti. Siti smo že vednega beračenja ter zahtevamo, da se tem načinom naše plače definitivno uredijo. Enakemu delu — enako plačilo. Naše delo ni lažje od uradniškega in je baš tako važno kot njih delo; pa tudi po predizobrazbi ne zastaja učiteljstvo za uradnim sedanjega 11. do 8. činov. reda.

Preden to utemeljim, izjavljam, da se me ne bo krivo umelo, da se mi ne bo predbacivalo, da zabavljam čez uradnike, častnike, in druge stanove, katerih razmere bom primerjal z našimi, — da učiteljstvo ne zavida nobenemu stanu izboljšanja dohodkov, saj čuti tudi učiteljstvo in gotovo najbolj, kako huda sila je vedno rastoča draginja in kako krvavo potrebno je, da se stanovom, ki so vezani na fiksne dohodke, druginji primerno regulirajo plače. Odločno pa obsojamo, da politiki in vlada skrbe le za nekatere, nas, ki smo tudi toliko vredni, pa se prepušča bedi. Ne borimo se zoper druge stanove, temveč pobijamo le pogubno razredno politiko, in vsak pravično misleč človek bodisi že kateregakoli stanu, nam pritrdi, da je vnebovpijoča krivica, če se druginjim izboljšajo plače, eden stan — in ni slučaj, temveč sistem je to, da je ta stan baš učiteljstvo — se pa prezre in zapostavlja popolnoma.

Naši zahtevi, da se nam da enake plače kot jih imajo uradniki 11. do 8. činov. reda, se najbolj nasprotuje baje z agrarne strani. Da pa razumni agrarci uvidevajo upravičenost naše zahteve — seve kak Terseglav te upravičenosti ne uvidi! — navedem besede, ki jih je letos majnika govoril češki agrarec poslanec Franc Staniek v proračunskem odseku. Ta vrlji poslanec je pri IX. poglavju točki 19 — ki obravnava ljudsko šolstvo — proračuna ministrstva za uk in bogočastje — navedel:

„Pred 40 leti je znašala službena doba 40 let, medtem se je za uradnike znižala na 35 let in za profesorje na 30 let. Za učitelje se je pa obdržala prvotno določena doba 40 let, kar je pa po jasnem besedišču § 56. drž. šol. zakona nepostavna, ker ta točka določa, da imajo za učiteljstvo veljati iste penzijske določbe, kakor veljajo za uradništvo. Z 20. l. začne učiteljsko službovati, v tretjem službenem letu se pripusti k izkušnji sposobnosti in more torej šele s 63. letom svoje starosti stopiti v pokoj (če nima nič tistih nesrečnih podučiteljskih let, ki se na Štajerskem štejejo tri za eno; ako jih pa ima, še niti s 70. starostnim letom ne dobi polne penzije. — Opomba referenta.) Ko bi učiteljski poklic ne bil tako naporen, bi še najbilo, ker pa dožive učitelji povprečno kvečjemu 50 let, uživa polno penzijo le mali del učiteljstva. Uvaževati se pa mora, da so neugodne razmere pogubne za obitelj umrlega učitelja. Državni uradniki, med katerimi je — posebno v 10. in 9. činovnem redu — mnogo certifikatistov, nimajo le boljše plače, temveč tudi boljše penzijske določbe kakor pa učiteljstvo, čeprav poklic uradnikov nitako naporen in odgovornosti poln kot poklic učiteljev. V mnogih slučajih ima državni uradnik — certifikatist — boljše plačo kakor pa njegov nekdanji učitelj, ki je moral po dogoletnih študijah prestat stroge izku-

šnje. Profesorji srednjih šol imajo 30 letno službeno dobo; naglašati se pa mora, da znaša število učencev v meščanski šoli 80, v srednji šoli pa kvečjemu 50 v enem razredu. V srednje šole se sprejemajo večinoma le nadarjeni učenci boljnih staršev, v meščanske šole se morajo sprejemati otroci brez razločka na njih nadarjenost in na stan njih staršev. Kakor se državnim uradnikom leta prakticiranja, profesorjem leta supliranja in certifikatistom celo njih vojaška leta vštejejo, tako bi se najučiteljstvu vštela tudi provizorična službena leta. Upravičeno je torej, da se učiteljstvu njih službena doba regulira po za državne uradnike veljavni predpisih.“

Kake razmere vladajo pa šele v ljudskih šolah! Večinoma so razredi prenapolnjeni, po 100 in še več otrok v enem razredu, dostikrat brez potrebnih učnih pripomočkov in starši šoli celo neprijazni — učitelj pa naj dela čudeže. V takih razmerah delovati gotovo ni lažje in prijetneje nego na meščanskih in srednjih šolah. Upravičena je torej zahteva, da se da učiteljem iste plače in iste penzijske določbe, kakor jih imajo državni uradniki.

Nadalje navaja isti poslanec sledeče: „Materialne skrbi hudo more učiteljstvo. Lani smo državnim uradnikom regulirali plače, ker smo uvideli, da je draginja visoko narasla v primeru z dosežanji plačami. Učiteljstvo pa smo prezrli, čeprav živi v istih druginjskih razmerah kot uradniki. Ker je državni zbor skoraj soglasno sklenil regulacijo plač drž. uradnikom, so soglašali tudi davkoplačevalci.“

Če nečemo, da izgubi učiteljstvo ves ugled, se mu morajo plače definitivno regulirati. Ako se pa to ne zgodi, bodo imeli škodo najširši krogi ljudstva, ker učiteljstvo ne bo moglo s potrebno vnebovzgajati ljudskih mas. Pri učiteljskih plačah naj bi ne bilo razločka po deželah in nova regulacija mora biti enotna kakor pri državnih uradnikih, kjer ni razločka po deželah. V tem smislu se torej naj § 55. drž. zakona tako-le izpremeni: „Kot minimalni dohodki imajo veljati isti dohodki, ki jih imajo državni uradniki pri plači in penziji 11. do 8. čin. reda.“

Tako je menje češkega agrarca. Tudi v agrarnih krogih prodira prepričanje, da so naše zahteve upravičene in da nam je hitra pomoč nujno potrebna. —

V ilustraciji uradniških in učiteljskih plač naj navedem primer.

Bila sta dva prijatelja, eden je padel v II. letniku v učiteljišču in ker ni vedel kam drugam, je šel prostovoljno k vojakom. Drugi pa, ker je bil nadarjen in pridn, je študiral dalje ter postal učitelj. Prostovoljec je služil dalje kot podčastnik, da je dobil uradniški certifikat. Vstopil je potem k davkarji in ker se mu štejejo službena leta od dneva nabora — bil je takrat 18 let star — stopi po 35 letni službeni dobi, ko je star šele 53 let, v pokoj s polno pokojnino, in sicer po 8. činov. razredu z nič manj kot 4966 K.

Njegov sovrstnik pa, ki je dovršil učiteljišče, je postal, ko je bil 20 let star, provizoričen podučitelj, napravil je čez 2 leti izkušnjo sposobnosti ter bil potem 15 let definitiven podučitelj. Podučiteljska leta — definitivna namreč, ker se provizorična itak čisto nič ne štejejo — se štejejo 3 le za 1, 15 pa torej le za 5. Ko je ta učitelj star 53 let — ko gre njegov sovrstnik, bivši eksdijak, kot davčni nadkontrolor že s polno penzijo 4966 K v pokoj — ima ta siromak šele 21 službenih let ter šele 1350 K plače — torej za 3016 K manj nego oni obistem času penzije. Zato pa mora učiteljslužiti še 19 let, da dobi v najboljšem slučaju 3200 K penzije; torej ima, ko je služil do 72. leta svoje starosti, še vedno 1766 K manj penzije nego njegov srečni tovariš, ki je šel že s 53. letom v pokoj.

Gospoda moja, ta slučaj je resničen, ni mogoče le fabula. Je pa še mnogo slučajev, ki še bolj kažejo, kako kričeče so razmere pri učiteljstvu, če se jih primerja razmeram drž. uradnikov.

Gotovo, da je postulat pravičnosti, če zahteva učiteljstvo enako plačo kot jo imajo državni uradniki 11. do 8. čin reda.

Jasen dokaz, da zahteva poučevanje več napora in pridnosti kot uradniški in častniški poklic, je, da imajo častniki vojaških šol poleg svoje častniške plače še posebne doklade za poučevanje, in sicer 288 do 840 K, voditelji teh zavodov pa 840 do 1800 kron, to je toliko, kot ima učitelj vse plače na leto.

III.

Da se še bolj uvidi vnebovpijoča krivica, ki se godi učiteljstvu, hočem nekoliko primerjati razmere učiteljstva, uradništva in — častnikov.

Najbolj pereče dnevno vprašanje je sedaj zvišanje plač častnikom, to se hoče po listih sugerirati javnosti dannadan, a o nujni potrebi regulacije plač učiteljstvu piše le malokateri list — učiteljstvo pač nima denarja za podkupovanje časopisov — in če kak list razpravlja o regulaciji učiteljskih plač, se ne prikupi navzgoraj in tudi ne pri občinstvu, ker učiteljske plače se regulirajo le z nepopularnimi davki, a regulacija plač častnikom je baje nujna državna potreba. O tej potrebi niti ne dvomim, saj bi sicer ne bil — patriot; kdor pa govori o nujnosti regulacije učiteljskih plač, pa je rovač ali vsaj nadaljezen berač. Pa pustimo bridkost, četudi napolnjuje človeku srce in dušo, ko mora živeti v takšnih razmerah. Gotovo privoščimo častnikom izboljšanje plač pri sedanjih druginji, saj oni niso krivi, da se namenoma hoče v prosvetljenem XX. stoletju udušiti učiteljski stan v bedi. Pravično bilo, da bi se preiskalo, kje je potreba največja ter bi se tam najprej pomagalo.

V mestu Gradcu ima na pr. oficir v XI. čin. redu 2672 K plače, stanarine in doklade za služabnika; državni uradnik pa ima istotam le 2176 K. Oficir ima torej 496 K več.

V čin. razredu	ima oficir	drž. uradnik	oficir več
X.	3032 K	2872 K	162 K
IX. (2. razr.)	3648 „	3640 „	8 „
IX. (1. razr.)	4248 „	3640 „	608 „
VIII.	5664 „	4966 „	698 „

Opomniti pa še moram, da imajo oficirji na potovanju, če je 20 km izven domačega kraja, subalterni po 2 kroni na dan doklade (Marschzulage), višji oficirji seveda več. Na službenem potovanju imajo subalterni prsto vožnjo v kupeju II. razreda, višji v I. razredu, dobijo plačane diete in tudi za hrano in vožnjo svojega sluga dobijo plačano, če sluga potuje zraven ali ne.

In kaka je predizobrazba? Kadet, ki je dovršil 4 letnike kadetne šole, postane lahko že z 18. letom častniški namestnik in čez dve leti poročnik. Učitelj mora istotako štiri leta študirati, namreč absolvirati mora 4 letnike učiteljišča. Po predizobrazbi torej ni razlike, pogledjmo pa, kaka razlika je med plačami.

Mlad poročnik ima po XI. činov. redu 2672 K, ima torej večjo začetno plačo kakor pa državni uradnik istega (XI.) činov. reda po 6 letih ko dobi II. triletnico. Učiteljske plače pa se niti primerjati ne da. Začetno plačo oficirja doseže učitelj v Gradcu šele po 22 službenih letih, učitelj v I. plačilnem razredu po 27, v II. plačil. razredu šele po 37 definitivnih službenih letih. Koliko pa gre provizoričnih in podučiteljskih let v izgubo! V tem času, ko ima učitelj 37 definitivnih službenih let — in slovenske šole na Štajerskem so večinoma v III. plačilnem razredu — je že dosegel najvišjo svojo plačo in nima ničesar več upati, oficir pa je šele nastopil svojo službeno pot ter lahko doseže VII. (kjer ima 7056 K, ozir. 7656 K, torej 1129 K ozir. 1729 K več nego uradnik istega činov. reda) in VI. činovni red (kjer ima 9092 K, torej 1404 K več nego uradnik tega činov. reda) itd. Na Kranjskem in Primorskem pa so učiteljske razmere še bolj neugodne in kontrast napram oficirjem še večji.

Pa pravijo, da učiteljem ni take sile kot oficirjem.

Pribiti pa moram tudi, da naše učiteljsko delo ni nič lažje od častniškega dela. Pri vojakah vlada železna disciplina, v šoli pa je cela truma razposajenih otrok: pri vojakah je cela vrsta instruktorjev, narednikov itd., a učitelj mora svoj regiment, svoj razred, sam vladati in poučevati, mora 80 do 100 in še

več otrokom ne le telesnih, temveč predvsem duševne moči sistematično razvijati in gojiti. Častnik opravlja svojo službo — tuintam res telesno naporno — a na prostem v svežem zraku; učiteljevo delo pa je naporno za duha in telo, ker mora poučevati po 5 in še več ur na dan v zatohli prenapolnjeni sobi. Dela častnikov in če tudi teptajo setev na njivi in travniku, ne sme nihče zavirati, učiteljevemu delu pa često nasprotuje družba in celo nespametni starši.

Otroka vzgajati je tudi vojna, vojna do-brega s hudim in ta vojna zahteva toliko intelligenca in napora od vodij kot prava vojna. Namen militarizma pa je ves drug od namena šole. Vzgoja šole napravi iz človeka človeka, brez vzgoje bi bili barbari. Naloga učitelja je torej zvišena, militarizem pa obsojajo — kar kažejo mirovne konference i. dr. — dandanes trezni, pametni ljudje kot nepotrebno zlo, ki nalaga narodom preogromna bremena, ki teži človeštvo kot mora. In vendar, kaka razlika med plačo in veljavo učiteljev in častnikov.

Vse se trudi, celo ministri in dostojanstveniki, da dosežejo zvišanje plač častnikom. Vojni minister je z ogorčenjem dejal, da ga rdečica obliva, če pomisli na plačo subalternih oficirjev. Naučni minister pa je zavrnil zakonsko predlogo o zvišanju plač učiteljem v Bukovini; da, še več, učiteljstvo je prišlo celo v nemilost, ker se poteguje za svojo pravico ter noče mirno lakote — umreti. Namesto da bi nam vlada šla na roko kakor častnikom, zavira naše stremljenje ter odklanja naše zahteve in prošnje.

Pravijo, častnik potrebuje zvišanja plače, ker častniški stan bi naj bil prvi in častnik mora reprezentirati prvi stan. Gospoda moja, učiteljski stan se naj zaradi svoje važne naloge sme tudi imenovati prvi stan.

Nekoč je prišel kralj v šolo. Učenci so ga spoštljivo pozdravili, učitelj pa je le malomarno privzdignil svojo čepico in se ni zmenil za prisotnost veličanstva ter je poučeval svoj pot naprej. Ko je pouk minil in so otroci odšli, sta ostala kralj in učitelj sama v šoli. Tedaj se je pa učitelj odkril, spoštljivo pozdravil vladarja in se mu vdano priklonil. Začuden ga je vprašal kralj, kako to, da ga sedaj tako spoštljivo pozdravlja, a prej se niti zmenil ni zanj. Učitelj se je opravičeval, rekoč: „Prej vas zaradi otrok nisem pozdravil, zakaj otroci ne smejo vedeti, da je še kdo več od me. Jaz sem in moram biti v otroških očeh prva in najimenitnejša oseba, sicer izgubim toli potrebni ugled in to bi bilo za pouk in deco slabo.“

Žal, da se je to vršilo v starodavnih časih, resnično pa je jedro te pripovedke, da moramo namreč imeti ugled, če hočemo uspešno poučevati in vzgajati. Človek pa le toliko velja, kolikor plača, plačati pa more le toliko, kolikor ima dohodkov. Od visokosti plače je torej odvisen ugled. In če se trdi, da častnik potrebuje zvišanja plače, ker mora reprezentirati prvi stan, potrebuje tudi učiteljstvo zvišanja plače, da more reprezentirati važnost svojega stanu, da si pridobi prepotrebni ugled pri otrocih in ljudeh.

Zvišanje plač častnikom je baje državna potreba, ker država potrebuje dobro vojsko, a zvišanje plač učiteljstvu je tudi državna potreba, ker država potrebuje izobraženih državljanov. Izobraženo ljudstvo bolje izpolnjuje svoje državljanske dolžnosti kakor pa neizobraženo in država ima tudi več dohodkov od izobraženega ljudstva kakor pa od neizomikanega, ker pri prvem je trgovina, obrt itd. bolj razvita kot pri slednjem, kar da državi obilico davkov. Izboljšanje šolstva je gotovo tudi državna potreba. In če se trdi, da je od izboljšanja plač oficirjem odvisna sposobnost vojske, se z isto upravičenostjo lahko reče, da je od regulacije plač učiteljem odvisna sposobnost šole in sposobnost državljanov. In to po vsi pravici, zakaj učitelj, ki ima tako plačo, da mu ni treba hlastati po postranskih služkih, bo posvečal vse svoje moči šoli, kakor je to tako lepo zamisljeno v § 55. drž. šol. zakona, in bodo njegovi uspehi večji, nego pomilovanja vrednega tovariša, ki mora svoje moči trčati z drugimi opravili ter pride — ker živi v pomanjkanju — zaradi slabih razmer slabo razpoložen v šolo.

Vsi razlogi, ki se navajajo, da se dokazuje upravičenost zvišanja plač častnikom, govore

Dalje v prilogi.

tudi za regulacijo plač učiteljstvu in to toliko bolj, ker se sedanja beraška plača učiteljstva s s e d a n j o plačo oficirjev niti primerjati ne da. (Konec.)

Narodna misel.*)

Pišo koroški tovariši.

Slovenska javnost stoji pod vtiskom žalostnih dogodkov izza polpreteklih dni. Tudi oni, ki so doslej brezbržno gledali obupni boj, ki ga bije mali naš narod za svoj obstoj, so se zdramili; narodna zavednost je prešinila najširše sloje naroda. Skrb slehrnega narodnjaka mora sedaj biti, da sedanje ugodno razpoloženje rodi trajno narodno požrtvovalnost, trajne uspehe. Kri mladih žrtev ne sme biti prelita zaman. Oploditi mora z narodnim duhom hotenje in mišljenje slehrnega Slovenca. Naj zavlada med narodom spoznanje o opasnosti našega narodnega položaja, naj se slehrni zave, da bijemo boj za življenje ali smrt. Trpkost je doslej navdajalo srece narodnega Slovenca spričo brezbržnosti, s katero je gledala pretežna večina rojakov, ne izvzemši inteligence, tragični boj obmejnih bratov. Prav kakor da bi narodnega vprašanje za nas ne bilo, kakor da nam ne bi pretela v narodnem oziru nobena nevarnost.

Nasprotno je Nemeč, ki ne brani svoje posesti, ki napada, ki je vsepovsod v ofensivi, tiho in premišljeno delal, da nas izrine z našega ozemlja, da nas prežene z rodne grude. S pomočjo „Südmarke“ nam leto za letom pokupava najlepše kose naše zemlje in pri tem postopa po docela premišljenem načrtu; s pomočjo „Schulvereina“ nam odtuja in potujčuje deco. Na Koroškem je slehrni nemški in nemškutarški učitelj marljiv član in agitator nemških „obrambnih“ recte napadalnih društev. In pri nas!? Priznajmo, da se glede narodne požrtvovalnosti lahko marsikaj učimo od svojih nemških stanovskih tovarišev. V koliko večji meri bi bila dolžnost slovenskega učitelja, delati za naše edino obrambno društvo, ki smo brez njega na milost in nemilost izročeni narodnim nasprotnikom.

Usodni član v Ljubljani naj bo pomnik v razvoju slovenskega učiteljstva, naj pomeni vstop v novo dobo, dobo intenzivnega, dalekovidnejšega, organizovanega narodno-kulturnega delovanja.

Tovariši izvenkoroški! Ne zamerite mi odkrite besede! Ponosna, mogočna je naša organizacija, vzorno izvedena v vsakem oziru. Imponujoč je vaš složni nastop na zunaj. A zdi se mi, da zunanje organizacije ne dosega notranja, obstoječa v tesnem duševnem združenju, v skupnem smotrenem delu v dosego skupnih smotrov, v resnem in pogumnem proučevanju in reševanju velikih kulturnih vprašanj. Zdi se mi, da manjka organizaciji ideje vodnice, ki bi vse slovensko učiteljstvo združila v eno veliko duševno enoto, ki bi posameznika kakor celoto navdajala s potrebnim navdušenjem in požrtvovalnostjo.

Znabiti me zavrnete, češ, dovolj idealno in nesebično je slovensko učiteljstvo delovalo in reševalo svojo kulturno misijo, dovolj in preveč spričo sramotne svoje plače, spričo bednega svojega gmotnega položaja. Odgovorjam: Baš v teh hudih časih potrebuje učiteljstvo krepke duševne opore, da mu ne klone duh, da ne izgubi veselja do dela, kar bi zanj pomenilo duševno smrt, njegovo in slovenske dece pogubo.

Porečo kdo: Imamo vodnico, ki smo šli zvesto za njo in hočemo hoditi: to je misel svobodna, misel napredna.

Svobodna misel! Trdim z vso resnobo in z vsem prepričanjem: Svobodna misel (na sebi kot nekaj absolutnega) — to je fantom brez jasne, konkretne vsebine, je varljivo geslo, ki — ako ga izkušamo udeležiti — nas vodi do fanatizma in tesnosrčnosti, do preziranj zakonitih pogojev razvoja, do preziranj faktorjev, ki igrajo v razvoju narodovem veljavno nalogo. Kar v njega znamenju ustvarimo, se nam sproti ruši, za hipnimi uspehi pridejo razočaranja.

Znabiti zmaja ta ali oni z glavo, misleč si, da mora biti, kdor kaj takega trdi, pristen reakcionar. Boga mi, nisem! Kakor ljubim svoj rod, tako sovražim duševno temo in suženjstvo. A ne zadostuje to, poznati moramo tudi sredstva, da to tmno preženemo, da dvig-

*) Na željo pisateljevo tiskano brez izpremene. Uredn.

nemo narod v ono duševno ozračje, koder bo svobodno dihal, svobodno se razvijal. V to svrhu pa je treba globokega upogleda v duševni položaj in razvoj narodov, treba je poznati činitelje tega razvoja, poznati temeljne njegove zakone. Za tem spoznanjem mora potem priti vztrajno, požrtvovalno, premišljeno kulturno delo.

Tako velike naloge pa se moremo z uspehom lotiti le, ako imamo idejo vodnico, ki nas sigurno vodi do smotra.

Tako vodnico pa imamo v narodni misli.

Narodna misel nas edino vede do pravega napredka, nas vodi po potih zakonitega razvoja; v nje znamenju bo naše delo smotno in uspešno.

Narodna misel, dovolj globoko posmatrana, nas varuje narodnega šovinizma, ki je zdravemu napredku narodovemu na kvar, ona nam odpre upogled v bodoči kulturni in politički razvoj narodov, nam odpre široke vidike, s katerih pregledamo svoj resnični narodni položaj.

Ona zbuja misel in veselje do pravega kulturnega dela, nas navaja in sili, da zavzamemo stališče napram najvažnejšim kulturnim vprašanjem, vprašanjem kakor so socialna, verska, plemenska, moralna, da nam v roke ključ za rešitev teh vprašanj v smislu pravega narodnega napredka.

Narodna ideja je visoka, aristokratska, a zaeno tudi demokratska in človekoljubna.

Kadar proderemo v bistvo narodne ideje, kadar bomo v resnici narodni, ne bomo čutili potrebe poleg narodnega svojega mišljenja še poudarjati svoje naprednosti, svojega demokratizma, zakaj vse to je narodni misli bistveno. Jaz sem naroden, to pomeni, da sem tudi svobodnega, demokratskega, človekoljubnega mišljenja.

Poglabljanje v narodno misel nas bo vairovalo političke strasti, nas bo vedlo do treznega posmatranja in uvaževanja vseh faktorjev, ki igrajo v javnem in kulturnem življenju narodovem trajno ulogo. Jasno stališče bomo zavzeli v političkem življenju, ker bodo za nas kot za kulturnega faktorja, stoječega v službi splošnega narodnega napredka, ne samo enega sloja ali ene interesne skupine, merodajni zgolj narodni, ne pa politički interesi. Na pr. bo tam, koder si stojita nasproti dve narodni, torej napredni stranki, ki jih ločijo zgolj politički interesi naše stališče nadstrankarsko.

Narodna misel je najboljši kriterij za naprednost političke stranke ali kulturne struje. Kar je protinarodno, služi posredno ali neposredno reakciji. Protinarodnost in klerikalizem je istovetno. Zavedajmo se tega. V kolikor sta posameznik ali stranka narodna, v toliko sta napredna, v kolikor nista, v toliko sta klerikalna, oziroma reakcionarna. Narodna misel je najhujša nasprotnica, je edino protitežje pogubnih stremiljenj brez narodnih sil. Zakaj narodnost pomeni poudarjanje narodne samobitnosti, stembjenje po poglabljanju duševnega življenja narodovega, pomeni poudarjanje prava do samoodločbe, samovlade narodove, pomeni vero v življenje, v lastno moč narodovo. Ponosen, zaveden narod ne bo nikdar tlačnil, najmanj duševno, marveč bo sam odločeval o svoji usodi.

Iz pravega narodnega mišljenja se rodi strpnost do drugih narodov, razumevanje in uvaževanje njih individualnosti, česar pri narodno-indiferentnem človeku ne dobiš.

Narodna misel nas vodi končno v svojih zadnjih konsekvencah do spoznavanja bistva krščanstva, do spoznavanja veličine, globokosti ideje krščanske, do gorke ljubavi do njega nositelja in predstavitelja. Ona nam tako odpre zadnje vidike v razvoju človeštva, posameznika pa vodi do trdnega, človekoljubnega življenjskega naziranja, ker mu je kažipot do vzora vsi vzorov, do Krista, v čigar osebnosti se na čudežen način manifestira najgloblja vera v božanstvenost človeške narave, najgloblje spoštovanje do nje, najgloblja ljubezen do izvora vsega življenja, do Boga, ljubezen do bližnjega in do samega sebe.

Samospoštovanje, spoštovanje in ljubezen do lastne božanstvene narave, je krščanskemu naziranju nekaj bistvenega. Poglabljanje verskega življenja narodovega je velevažen del narodne vzgoje. Narodno in krščansko mišljenje se ne izključujeta, si ne nasprotujeta. Ne pridemo torej v položaj, da bi zaradi svojega krščanskega naziranja zapostavljali narodno

misel, in demagogi so tisti, ki hočejo ustvariti umetno nasprotje med verskimi in narodnimi interesi, poudarjajoč, da je treba veri na ljubo žrtvovati, če treba, tudi narodne interese. Delajo to iz očitnega sovraštva do narodne misli, ki vzgaja narod do samostojnosti in je zato nasprotna njih političkim stremiljenjem, stremiljenjem, ki so razvoju narodne samozavesti, narodne samobitnosti skrajno sovražne.

(Konec.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra: K 160.792.60.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kdo nam more pomagati!

K sedanjim dogodkom na slovenskem ozemlju.

(Konec.)

Ozrimo se daleč naokolo: bodimo čuječi in ne pozabimo svojega lastnega stališča, da imamo izpregledati v tem času stan, rojstvo in mišljenje; vse to nam bodi le oblika, vse drugo stvar! Kjer bo to, ne bodo se pokazali nasledki, ki so se do sedaj jasno prikazovali: tam nezadovoljnost, tu jeza in podcenjevanje, tam obup, neusmiljenost in malovernost. Vez do naših sobratov je bila nekako umetno spleena; vlekla se je dostikrat le zato, da so se mogli nekateri omalovaževati; bila je to slaba vez, podobna pajčevini, ki je vsak vetrič prtrga. Tu se mora brezobzirno izpustiti stare grehe, ki so človeka usužnjevali s preveliko udobnostjo, da se ni mogel približevati svojemu sotrpinu. Tudi napačna ljubezen, trmoglavo in strastno ravnanje v vsakem oziru se ima razbliniti, da se nam oči odpro daleč okolo sebe, da dosežemo to, za kar smo. Ta sapa, ki se je začela v prekoristno civilizatorsko podjetje, nam ne more biti skrita. Čutimo in čutili bomo to sapo večalimanj vsi ali vedeti moramo pa tudi, da prihaja iz globine blagodušečega srca, ki se z očetovsko ljubeznijo obrača do vseh sotrpinov. Kdo pa more poznati svoje sotrpine bolj nego trpin sam? — Prazno je govoričenje, da nas more osrečiti drugih ponos, moč, bogastvo. Osrečiti nas more naša probuja, naša zavest, da smo mi ponosni, močni in bogati sami v sebi in sami v svojem.

V mladini je temelj vse blaginje za poznejšo človeško dobo. Kakor se mlado drevesce nagne, tako bo raslo tudi staro drevo. Poizkušalo se je tudi tu in se poizkuša na različnih način, in ne moremo reči, da zaman. V tem pa imamo tudi največjo zaslonbo, ker se vsak rad ozira na tiste, ki bodo za njim nadaljevali zapričeto delo. Sami smo bili nekdanj mladi; potrebovali smo pomoči svojih starejših; dobili smo jo; zato smo jim danes hvaležni.

Kakor tu mora nam vsem hvaležnost igrati v obeh, ko vidimo, da se nas smatra za zrele ali nezrele — to se pravi — izšolane za življenje ali ne, za može ali za deteta prihodnjih časov. Ta deteta pa se morajo krepiti, vaditi se še v samostojnosti in samozatajevanju. Marsikdo ni še tako trden, da bi mogel stati v boju kakor pravi junak, ki se proti njemu sestavlja sto in sto ovir.

Res, odkritosrčnosti ni prave, ko se ne more šibki toliko ojačiti, da bi izpovedal, kar mu leži na srcu.

Je li to resnica, ko se komu vse mogoče obljublja; vsakovrstne sladke besede poplavlja celo družbe, skupine; vse govori o vrlinah, ki jih ni? Je li prav, da se z lastnimi očmi pogleduje na tujo last, na to, kar je le od danes do jutri in da se poslušajo zopet te zavedljive obljube, ki niso nič drugega nego prazna pena? S tem se najvažnejše reči omalovažujejo, in naša volja se spravi ob dobro ime. Imeti moramo res oči, ušesa in usta in se ne varati. Čas ničesar ne reče ter leti brzo in pušča za seboj določno orisane slike jakih pa tudi podlih potez. Plemenitost, ta najlepša čednost, ki je dandanes povsod razširjena, se ne sme zlorabljati.

Še preden je zasijala luč krščanstva, je bila plemenitost, hrabrost in slava dokaj v časti. Tudi potem in še dandanes so v jako visoki meri zastopane po vseh kulturnih delih sveta. Mej med njimi pa ni [tako lahko dobiti kakor nekdanj; te lastnosti se sedaj dobe skoraj v vsakem človeku, bodi na kmetih ali v mestu. Ali da bi se morale te lastnosti na omenjeni način slabiti, bi nam kazalo slab odsev splošne napredujoče kulture. Egoizem je sicer vsakemu človeku neobhodno potreben; a zamore biti ravno tako nepotreben in celo škodljiv, ako ni v določenih mejah. Meje ogoizmu zamoremo iskati le v človeški družbi. Tu mora drugi veljati istotako kakor jaz, da, vsi več kakor jaz. Poznato je tudi, da ima takiste manj vredni človek, da celo tat ali kak drug hudo delnik pravico do življenja, ker tudi on je ustvarjen in je morda zaradi nas prišel v take okolščine. Pomagati mu nismo mogli ali znali, da bi bil to kot mi; zato moramo vsaj sedaj skrbeti zanj. Nekoč so se izvrševala velika hudo delstva, ki jih sedaj ni v taki množini. Za vse to se imamo zahvaliti moči civilizacije, četudi je dokaj več razpoloženja za napake pri tako raznih oblikah, ki so dandanes. Z rastočim prebivalstvom se slutiti še mnogih reform in mnogega napredka, ako tudi izvzamemo nesreče ali kake druge naravne preobrate.

Velika ideja samopomoči lastnim bratom mora dobiti energičnih in pripravljenih mož, ki se ne boje zgrabiti s polno roko v življenja pisano gručo. Biti mora obenem vsak oratar, ki dela od zore do mraka in hodi za plugom, delajoč blagoslovljene brazde v svojo grudo. Čutili ima isto, kar njegov sobrat, da mu je delo sladko, boj krepčalen, ker ve, zakaj dela in komu pomaga. Socialno delo mu mora biti v prvi vrsti kažipot do velikega podjetja osamosvoje teptanih in stiskanih sobratov. Ptič feniks ima zleteti iz ostankov in odlomkov starih navad ter poleteti k vseživljajočemu solncu. Ne smemo si domišljevati, da ne delamo, da držimo roke križem, ko opravljamo razna druga opravila. Vskodo ne more istega opravljati v ravnoistem času. Da se zgradba zida, je treba, da eni donajajo kamenje, pesek, drugi morajo zidati, tretji zopet obdelovati in likati kamenje; vsi gledajo osrečujoče, kako se zgradba viša in širi ter željno pričakujejo, kdaj se vse to dogradi in konča. Marsikaterih naporov je treba od njih, medtem ko so drugi komaj prizadeti. Ako tudi nimajo vsi enakega dela, vendar imajo vsi enako zaslugi, da se trudijo, da se gibljejo v isti namen. Kar eden zida, drugi ne more podirati. Da je le namen, isti, pa je dobro.

Ne podirati kake stvari z nevoščljivostjo ali z napuhom in z drugimi ničvrednimi sredstvi! S pravim delom, najsibo kakršnikoli, vrlo naprej za istim smotrom! Imejmo vedno pred očmi smoter in poslužujmo se zakonitih sredstev, in hiša bo prej pod streho, nego si mi mislimo.

Sovražnost ima sicer velikansko moč, ali pri takih organizovanih delavcih se mora razrušiti kakor stara zgradba. Preden se to zgodi, se organizovani z dušo in telesom približajmo vsakemu svojemu sobratu in sotrpinu ter z njim v stiku stopimo tja, kjer več oči več vidi. Razobesimo na veliki zvon vse potrebe, vse težnje, vse prošnje, ki jih vemo, in razkrijmo vsakemu resnico. Resnica je ona zvezda vodnica, ki ugaja današnjemu človeku. Ne stan, naslov in ime, ampak pravičnost naj zavlada v človeku; pravičnost, ki je posestrima z resnico. Resnico ima rad vsak, ni ga nobenega, ki ji maši ušesa. Resnica je oni neusahljivi vir, ki osveži človeka in mu da zaupanje in ljubezen do svojega pobratima.

Dolga, jako dolga je pot, ki nas privede do zasluženja; a je gotova. Proč od sebe krinke, ki pačijo obraz, ter idi neustrašno in po poti preudarjaj ter misli na posledice, na poslednji vzrok svojega namena. Brez namena se ne odpravi niti korak daleč, ker čas je zlato. Izgubljena minuta se več ne povrne. Povsod, kamor prideš, k vsakemu svojemu bratu, poišči zaupanja, da mu poveš resnico, preprosto brez umetnih dostavkov in prišedši do zadnjega, je delo tvoje skoro končano. Veselo se oziraj na sadove svojega prizadetja. Ker je šola življenja večkrat nemirna in zato za vsakega večalimanj burna, ne vznemirjaj se; ne toži, če te kaj žali, posebno pa ne onikrat, ko veš, da mora tako biti. Pridobivaj si z mirno ravnodušnostjo korak za korakom srca svojih dragih, ker v vzdržnosti je prava moč.